

tuhých častíc obsahujúcich toxické a karcinogénne kovy, organické látky a pod. Ide o častice, ktoré človek môže inhalovať, najmä do hlbokých častí respiračného systému. Takýto druh monitoringu si vyžaduje špeciálne odberové aparatúry, kde sa získava frakcia respirabilných častíc. Tie sa potom môžu ďalej analyzovať čo do obsahu anorganických a organických škodlivín. U nás sa zatiaľ monitoruje iba celková koncentrácia polietavého prachu (bez rozpoznávania veľkostných frakcií), v ktorej sa určuje obsah

olova a kadmia ako reprezentantov rizikových kovov.

Cieľom tohto projektu PHARE nie je iba meranie vybraných karcinogénnych a toxických látok vo voľnom ovzduší. Od riešiteľov sa očakáva aj posúdenie rizika reálneho znečistenia ovzdušia pre človeka a ekosystémy, ako aj návrh opatrení na odstránenie karcinogénnych a toxických látok z ovzdušia na území Slovenska.

Eva Reichrtová
Tomáš Trnovec

6. svetový kongres ekológov

V auguste 1994 sa konal v anglickom Manchestri ďalší zo série medzinárodných kongresov, ktoré v 4-ročných intervaloch organizuje Medzinárodná asociácia ekológie (INTECOL) v spolupráci s národnými ekologickými spoločnosťami. 6. svetový kongres

ekológie usporiadala v spolupráci s Britskou ekologickou spoločnosťou (BES), ktorá r. 1993 oslávila 75. výročie svojho vzniku. Na týchto masových vedeckých podujatiach sa stretávajú ekológovia z celého sveta. Tak to bolo aj v Manchestri. Na kongrese

sa zúčastnilo okolo 1500 ekológov zo 73 krajín. Najviac ich prišlo z Veľkej Británie (389), USA (159), Nemecka (116) a Japonska (105). Zo Slovenska boli štyria účastníci, z Českej republiky jeden.

Kongres sa uskutočnil v priestoroch University of Manchester. Počas 5 dní tu odznelo 950 príspevkov a dopĺňalo ho 400 posterov. Každý deň súbežne prebiehali rokovania v 15 sekciách, preto nebolo možné zúčastniť sa na všetkých. V rámci kongresu sa konalo celkovo 80 sympózií. Účastníci zo Slovenska sa prezentovali 4 prednáškami.

Keďže na Slovensku sú rôzne predstavy o obsahu a profile ekológie ako vednej disciplíny, uvediem aspoň názvy hlavných sekcií: Dynamika a ochrana populácií, Spoločenstvá a ekosystémy, Ekofyziológia rastlín a zmena klímy, Biodiverzita a evolúcia, Ekologický manažment, Ekológia, ochrana a obnova krajiny, Škodliviny (polutanty) a ekotoxikológia, Ekosystémy chladných oblastí, Ekológia lesa, Ekológia mokradí, Ekológia mikroorganizmov vôd, Ekológia a spoločnosť, Ekológia životného prostredia človeka, Techniky v ekológii. Do poslednej sekcie zaradili aj sympóziá, ktoré sa venovali zodpovedateľným i nezodpovedateľným otázkam v oblasti ekológie, ekológii suchých oblastí, ukladaniu zásobných látok v rastlinách a živočíchoch, dynamike vegetácie a Japonské centrum pre medzinárodné štúdie v ekológii.

Počas kongresu sa konalo 17 exkurzií, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 450 účastníkov. Rozsiahlou aktivitou sa prezentovali aj vydavatelia vedeckej literatúry, výrobcovia prístrojov a zariadení pre poľné ekologické merania, ako aj producenti a rozširovatelia počítačových programov. Predstavilo sa tu 26 vystavovateľov z celého sveta.

Kongres je fórum pre diskusie i hodnotenie súčasného stavu a smerovania ekológie. K tomu mali prispieť dopoludňajšie plenárne prednášky (účastníci ich mohli sledovať aj na

monitoroch v ďalších rokovacích miestnostiach). Ukázalo sa, že ekológia ako mladá vedná disciplína sa významnou mierou zúčastňuje na riešení rozhodujúcich problémov životného prostredia, resp. celej biosféry. Vyžaduje sa však väčšia spolupráca na medzinárodnom poli a zjednotenie v prioritách ekologického výskumu. Treba skvalitniť prípravu mladých ekológov a podporovať výmenu doktorandov, najmä z rozvojových krajín.

Kongresy sú významné aj preto, že sa tam stretávajú ekológovia z rozvinutých i rozvojových krajín, ktorých spájajú spoločné problémy globálneho charakteru. Mnohí sa na tomto podujatí mohli zúčastniť iba s podporou Britskej rady (British Council), Medzinárodnej vedeckej nadácie (ISA) a Nadácie McArthur. Účastníci zo Slovenska získali finančnú podporu od organizátorov.

Na otváracom ceremoniáli odovzdali aj výročné ceny mladým ekológom (výhercom súťaže, ktorú pre žiakov vo veku 11-16 rokov organizuje Britská ekologická spoločnosť).

V rámci kongresu sa uskutočnilo mnoho oficiálnych i neoficiálnych rokovaní. Napr. zasadala Rada Európskej ekologickej federácie (EEF), ktorá pripravuje 7. európsky ekologický

kongres r. 1995. Najdôležitejšie však bolo valné zhromaždenie INTECOL, kde jej prezident, prof. Wolfgang Haber, predniesol správu o stave asociácie s návrhmi na novú organizačnú štruktúru. V budúcnosti sa chce INTECOL viac opierať o národné ekologické spoločnosti, ktoré by mali delegovať do riadiacich orgánov svojich zástupcov. Za prezidenta opäť zvolili prof. Habera z Nemecka a vedeckou sekretárkou zostala prof. Becky Shariz z USA.

Organizátori si poťažovali na obmedzené finančné možnosti, čo do istej miery súvisí s akumuláciou viacerých medzinárodných podujatí, napr. Global Forum 1994, olympijské hry a i. Preto sa na kongrese zúčastnilo "len" 1500 vedcov, čo bola najnižšia predpokladaná účasť. Po odbornej i spoločenskej stránke však kongres splnil svoje poslanie.

Pavol Eliáš

Zabezpečenie kvality analytických meraní

Domove vedeckých pracovníkov SAV v Smoleniciach sa uskutočnil v dňoch 24.-26. októbra 1994 medzinárodný pracovný seminár **Správna laboratórna prax, akreditácia skúšobných laboratórií a referenčné materiály (Laboratory Quality Assurance, Accreditation and Reference Materials)**. Podujatie sa konalo pod

záštitou 1. výročného zasadania subsekcie Association of Official Analytical Chemists (AOAC) International pre strednú Európu a na jeho organizácii sa podieľali: EURACHEM - Slovakia, Ústav preventívnej a klinickej medicíny Bratislava, Výskumný ústav potravinársky Bratislava, Slovenská poľnohospodárska a potravinár-

ska inšpekcia Bratislava a Slovenská spoločnosť pre chémiu a toxikológiu životného prostredia.

Na seminári sa zúčastnilo asi 90 vedeckých a výskumných pracovníkov z 11 krajín Európy a jeho hlavným cieľom, okrem nadviazania kontaktov, bola diskusia o aktuálnej problematike súčasnosti - *zabezpečení kvality analytických meraní pre účely kontroly a monitoringu*. Seminár bol určený najmä špecialistom a manažérom rôznych analytických laboratórií, zodpovedným pracovníkom centrálnych inštitúcií, menovite ministerstiev životného prostredia, zdravotníctva, príp. pôdohospodárstva, zodpovedným za činnosti, ktoré boli predmetom stretnutia i zástupcom národných inštitúcií udeľujúcich certifikáty o akreditácii alebo vykonávaní správnej laboratórnej praxe (GLP) v analytických, prípadne toxikologických laboratóriách.

Diskutovalo sa o nasledujúcich témach:

- princípy zabezpečovania kvality a jej kontroly (QA/QC) v analytických laboratóriách,
- úlohy AOAC International v oblasti zabezpečovania kvality,
- požiadavky na zabezpečovanie kvality vzorkovania a analytického stanovenia pre potreby monitoringu stavu znečistenia životného prostredia,
- spôsoby akreditácie analytických laboratórií v štátoch Európskej únie (EÚ) a možnosti harmonizácie s krajinami strednej Európy, európske akreditačné orgány,
- skúšanie spôsobilosti laboratórií: princípy, dôležitosť, vývoj metód, frekvencia vykonávania dozoru vo výskumných, kontrolných, kontraktových alebo monitorovacích laboratóriách,
- referenčné materiály - význam, použitie, legislatíva EÚ, ponuky referenčných materiálov,
- úlohy odbornej skupiny EURACHEM - Slovakia.

Pozvaní prednášatelia zo západoeurópskych štátov prezentovali stav tejto problematiky vo svojich kraji-